

Kentucky Public Health

Prevent. Promote. Protect.

တၢ်န့ၣ်ကျဲလၢ တၢ်ကအိၣ်လီၤဖျိၣ်လၢဟံၣ်ဖဲဖျါလၢတၢ်ဘၣ်ကံး COVID-19 ဝံၤအလီၢ်ခံ

တၢ်ဆဲးကျၢန့ၣ်မ့ၢ်လၢ ဖျါလၢနကဘၣ်ကံး COVID-19 အယိၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတနီၤလၢ နကဘၣ်မၤ လၢနကကွၢ်ထွဲလီၤနသးဒီး လၢနကဒိသဒါစၢၤဒ်သိး ခိၣ်ရိၣ်န့ၣ်ဘဲရၢး(စ) (coronavirus) တရၤလီၤအသးဆူပုၤဂၤတဖၣ် အအိၣ်တဂ့ၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်အရၤဒိၣ်လၢ နကဘၣ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ် နမ့ၢ်တတၢ်ဘၣ်လၢ နတအိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့သန့က့ ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ် နကအိၣ်ဒီး ခိၣ်ရိၣ်န့ၣ်ဘဲရၢး(စ) (coronavirus) ဒီးနဖးဘၣ်ကံးပုၤအဂၤတဖၣ် သ့န့ၣ်လီၤ. **စးထီၣ်တဘျီယီ, တၢ်အံၤမ့ၢ်တၢ်လၢအရၤဒိၣ်မးလၢ နကဟံၣ်အိၣ်လီၤဆီနသးဒီး ပုၤအဂၤတဖၣ်လၢခံ ၁၄ သီအတီၢ်ပုၤန့ၣ် လီၤ.** နကြးမၤတၢ်အံၤလၢဟံၣ်လီၤ. တၢ်အံၤကကဲထီၣ်တၢ်မၤစၢၤလၢ တၢ်ကဟးဆူးတၢ်ရၤလီၤ COVID-19 အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဝံသးစူၤဟံၣ်သ့ၣ်ဟံၣ်သးဖဲနအိၣ်လီၤဖျိၣ်နသးလၢဟံၣ်အခါ, နလီၤကဝီၤတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဝဲၤကျိၤ အပုၤခါၣ်စးတဖၣ် ကမၤချူးအ သးလၢနဂီၢ်လီၤ.

တၢ်ဂ့ၢ်လၢအရၤဒိၣ်လၢ နကဘၣ်အိၣ်လီၤဖျိၣ်နသးဖဲဟံၣ်မ့ၢ်လၢ COVID-19 ရၤလၢအသးသ့ၣ်ညါကဒိၣ်ဒီး မ့ၢ်တၢ်လၢအကဲထီၣ် တၢ်လီၤပုၤလီၤဘၣ်ယိၣ်သ့အယိၣ်န့ၣ်လီၤ. COVID-19 ရၤလီၤအသးလၢ ပုၤလၢအိၣ်ဒီးတၢ်ဆါတဂၤခိဖျါ တၢ်လၢအဖဲထီၣ်လၢ တၢ်သါထီၣ်သးလီၤအကျိၤ (ကဟးဒီးတၢ်အထဲဖဲဖဲဖျါထီၣ်တၢ်ကူးအခါ), တၢ်ကဆဲ, တၢ်နံၤတၢ်အ့, တၢ်သ့ၣ်ဝဲၣ်သးဆါဒီး တၢ်ကတိၤတၢ်တဖၣ်အခါလီၤ. တၢ်အံၤဒုးအိၣ်ထီၣ် တၢ်ဆါလၢအနးတဖၣ်သ့ၣ်အမ့ၢ် ပသိၣ်တၢ်ခုၣ်ဘၣ်တၢ်ဆါ, ဘၣ်ကလံၤ, နီၢ်ခိက့ၢ်ဂီၤ ဇွဲ တမၤတၢ်ဒီး လၢတၢ်ဂ့ၢ်လၢအစ့ၤတနီၤန့ၣ် တုၤလၢတၢ်သံတၢ်ပုၤတစုလီၤ.

ပုၤခဲၣ်ထးခိၣ်ဖိလၢ အမၤန့ၣ် COVID-19 တၢ်ဆါဘၣ်ကံးတဖၣ် ကိညါထီၣ်ဝဲ, ဒီးပုၤအါဂၤဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲ တၢ်ဆါဘၣ်ကံးအက့ၢ်ပနီၣ်လၢအစ့ၤ မ့တမ့ၢ် တဟံၣ်သ့ၣ်ဟံၣ်သးတၢ်ဆါက့ၢ်ပနီၣ်နီၣ်တံၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖိလဲၣ်ဂ့ၢ်, အရၤဒိၣ်လၢ တၢ်ကဘၣ်ဟံၣ်သ့ၣ်ဟံၣ်သးလၢ COVID-19 န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ တၢ်ဆါဘၣ်ကံးလၢ အနး, ဒီးလၢတၢ်န့ၣ်အယိၣ် အရၤဒိၣ်လၢ နကဘၣ်မၤတၢ်တနီၤဒီး ဟးဆူးတၢ်မၤတၢ်တနီၤလၢခံ ၁၄ သီ မ့တမ့ၢ် တုၤလၢ နလီၤကဝီၤ တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဝဲၤကျိၤ အပုၤခါၣ်စးတဖၣ်တဲန့ၣ်လၢ အပုၤဖျါလၢနကအိၣ်ပတုၤတၢ်မၤနီၢ်ကစၢ်တၢ်အိၣ်လီၤဖျိၣ်သးလၢဟံၣ်သ့တစုန့ၣ်လီၤ.

တၢ်န့ၣ်ကျဲလၢ တၢ်ကအိၣ်လီၤဖျိၣ်သးလၢဟံၣ်လၢတၢ်ပုၤဖျါအပုၤ

ထီၣ်ကွၢ်နီၢ်ကစၢ်တၢ်ကီၢ်တနံၤတဘျီဒီးမၤနီၣ်မၤပၤဟံၣ်အီၤတက့ၢ်. နလီၤကဝီၤတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဝဲၤကျိၤအပုၤခါၣ်စး ကဆဲး ကျိးန့ၣ်ဘၣ်ယးတၢ်အံၤဒီးဘၣ်ယး နတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ထီၣ်ရီၤအဂ့ၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

မ့တမ့ၢ်လၢ နကမၤန့ၣ် တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တၢ်ကွၢ်ထွဲအဂီၢ်န့ၣ် အိၣ်လၢဟံၣ်တက့ၢ်. တဘၣ်လဲၤဆူ တၢ်မၤလီၢ်, ကိ, မ့တမ့ၢ် ကမျၢၢ်အတၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲတဖၣ်ဒီး တဘၣ်စူးကါ ကမျၢၢ်အဝဲစံးတံၢ်ဆုၢ်, တၢ်နီၤဒီးသကိးသိလ့ၣ်, မ့တမ့ၢ် ထးကစံးတဖၣ်န့ၣ် လီၤ. အိၣ်ဘုးအိၣ်သါဒီးအိၣ်ထံအိၣ်တက့ၢ်.

အိၣ်လီၤဖးနသးဒီးပုၤအဂၤလၢ နဟံၣ်ပုၤန့ၣ်တက့ၢ်. တသ့ဖဲအသ့, နကဘၣ်အိၣ်လၢ ဒါးလီၤဆီလၢအယံၤဒီးပုၤအဂၤတဖၣ် လၢ နဟံၣ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်သ့န့ၣ်, နကြးစူးကါ တၢ်လုၢ်ထံဒါးလၢ အလီၤဆီဒီးပုၤဂၤန့ၣ်လီၤ. တဘၣ်တုၤလီၢ်ပုၤတမံၤလၢဟံၣ်တဂ့ၤ.

ကိးဆီလီၤတဲစိတချူး နလံၤဒီးပုၤနသးလၢ ကသံၣ်သရၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. တချူးလၢတၢ်မၤကသံၣ်သရၣ်အတၢ်သ့ၣ်နံၤဒီးသိတဘျီဘျီန့ၣ်, ကိးပုၤဟ့ၣ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တၢ်ကွၢ်ထွဲဒီး တဲအဝဲသ့ၣ်လၢ နဘၣ်တၢ်ကွၢ်စုၣ်န့ၣ်လၢ COVID-19န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤကမၤစၢၤ ပုၤဟ့ၣ်န့ၣ် တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ တၢ်ကွၢ်ထွဲ အဝဲဒါးလၢ ကမၤတၢ်မၤ အပတီၢ်တဖၣ် လၢ ကဒိသဒါပုၤအဂၤဒ်သိးအသ့တဘၣ်ကံးဒီး တၢ်ဆါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

သိးတၢ်ကံးညာ်လၢ ကမၤဘၢနနီၣ်ဒီးနကီၢ်ပုၤန့ၣ်တက့ၢ်. နကြးမၤဘၢ တၢ်ကးဘၢမဲၣ်သ့ၣ်လၢ နထးခိၣ်ဒီးနနီၣ်ဒုဖဲ နမ့ၢ်အိၣ်လၢ ပုၤအဂၤတဖၣ် အခိၣ်အယၢၤအခါန့ၣ်လီၤ. နသိးတၢ်ကျၢၢ်ဘၢမဲၣ်သ့ၣ်မ့ၢ်တသ့ဘၣ်န့ၣ်, ဟံၣ်ပနီၣ်နတၢ်ဆါကတီၢ်လၢ နကအိၣ်ဒီးပုၤဂၤ လၢဒါးတဖျါနီၣ်အပုၤဒီး မၤဘၢနတၢ်ကူးဒီးတၢ်ကဆဲလၢ ကျဲအဂၤတဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. တဘၣ်စူးကါ တၢ်ကျၢၢ်ဘၢမဲၣ်သ့ၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ် ကးဘၢမဲၣ်လၢဖိသ့ၣ်လၢအသးအိၣ် ၂ နံၣ်ဆူအဖိလဲၤတဖၣ်အဂီၢ်တဂ့ၤ.

မဟာနတ်ကူးဒီးတက်ကဆဲတကွာ. မဟာနတ်ကူးဒီးနနီဒီး ထံးရှုစးခိဖဲနကူး မှတမာ် ကဆဲ မှတမာ် နကူး မှတမာ် ကဆဲန နလီဆူ နဆူကစုနုအပူသနုနီလီ. ထာနုလီထံးရှုလု တာ်စူးကါအီဝံဆူ တယာ်ဒေးလာတာ်ရဲၣ်လီၤဟ်အီဒီး သုနစု ဒီးဆးပှၣ်ဒီးထံအစုၤကတါအစဲးကိး ၂၀ တကွာ်.

သုကဆီနစုတဖၣ်တကွာ်. သုကဆီနစုတဖၣ်အံၤခဲအံၤဒီးကဆဲကဆီဒီး ဆးပှၣ်ဒီးထံအစုၤကတါ ၂၀ စဲးကိးတကွာ်. နစူးကါ တာ် သုကဆီနစုလု အိၣ်ဒီးအိၣ်(လ)ကိၣ်ဟံသံးစိထံဆးပှၣ်ဒီးထံမာ်တအိၣ်ဘၣ်အခါနုတကွာ်. ဟးဆဲးတံထိးဘၣ် နမဲၣ်ချံ, နါဒုဒီးကိၣ်ပူဒီး စု လာနတသုဘၣ်အီၤတဖၣ်နုတကွာ်.

ဟးဆဲးတံနီၤလီၤလိာ်သးဟံၣ်ပီအတံဖိတာ်လံၤတဖၣ်တကွာ်. နတကြး နီၤလီၤစူးကါလိာ်သး လီခိတဖၣ်, ထံအီထံခူးတဖၣ်, ခူးတဖၣ်, သဘၣ်လီခိတဖၣ်, တံထီၤသး, လီၤမဲၣ်တဖၣ်, မှတမာ် တံပိးတာ်လီအဂၤတဖၣ်ဒီး ပုၤလာအအိၣ်လာနဟံၣ်ပူနုဘၣ်. ဖဲန စူးကါ တံပိးတာ်လီတဖၣ်အံၤဝံနု, နကဘၣ်သုစိ တံသုၣ်တဖၣ်အံၤဒီး ဆးပှၣ်ဒီးထံဂုၤဂုၤနုလီၤ.

မကဆီ တံမဲၣ်ဖံးခိၣ်လာ “တံထိးဘူးဘၣ်အီၤခဲအံၤခဲအံၤ” တဖၣ် ကိးနုဒီးတကွာ်. တံမဲၣ်ဖံးခိၣ်လာ တံထိးဘၣ်အီၤခဲအံၤခဲအံၤတဖၣ် ပၣ်ယုာ်ဒီး လီတဲစိ, ပိးလီအိးထီၣ်ဒီးပံးတာ်လာအယံၤတဖၣ် (remote controls), ဒီးထာၣ်, စါနီၤခိၣ်ဖိခိၣ်, ပဲတြီအစုဖိၣ်တဖၣ်, တံလုာ်ထံလီၤအတံပိးတာ်လီ, တံဟးလီၤ, နီၣ်ပိုၣ်စုတဖၣ်, ထဲးဘျးတဖၣ်, ဒီးစါနီၤခိၣ်တာ်ကပၤတဖၣ်တကွာ်.

ကွာ်စုၣ်နတံဆါကွာ်ပနီၣ်တဖၣ်တကွာ်. နတံဆါကွာ်ပနီၣ်တဖၣ်မာ်အါထီၣ်အယံၤ ဒုးသုၣ်ညါပုၤလာအဟ့ၣ်နု ဆူၣ်ချ့တာ်ကွာ်ထွဲဒီး န လီၤကဝီၤတာ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဝံဒေးတဖၣ်တကွာ်. COVID-19 အတံဆါကွာ်ပနီၣ်တဖၣ်နု ပၣ်ယုာ်ဒီး တံကီထီၣ် (အါနု ၁၀၀.၄ ဒံကရံၣ်), တံကူး, တံကသါကီခဲ, တံကသါတလာသါ, တံဂီထီၣ်, ယုာ်ညါတကံတကး, ကိာ်ယုာ်ဘိဆါ မှတမာ် အိၣ်တာ်အရီၢ်တအိၣ် မှတမာ် နတံဆါအစိတနုဘၣ်နုလီၤ.

မနု ဆူၣ်ချ့တာ်ကွာ်ထွဲတဘျီလီဖဲ နမ့ၢ်အိၣ်ဒီးဂံၢ်ဂီၢ်အူတာ်ဆါအကွာ်ပနီၣ်လာ အဘၣ်ထွဲဒီး COVID-19 တဖၣ်တကွာ်- တံကသါကီခဲ, တံဆါ မှတမာ် တူၢ်ဘၣ်တာ်ဆီၣ်တံဖဲသးနီၣ်ပုၤထီၣ်, သးတဖံတညီ မှတမာ် ဂဲၤဆါထာၣ်လာလီၤမဲတနု, ဒီး/မှတမာ် အထးခိၣ်ဖံး မှတမာ် အမဲၣ်သုာ် ထီၣ်လုးထီၣ်လာနုလီၤ. နမ့ၢ်အိၣ်ဒီး ဂံၢ်ဂီၢ်အူတာ်ဆါအိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တာ်အိၣ်သးအယံၤ ကိး 9-1-1 ဒီးဒုးသုၣ်ညါ ပုၤဖိၣ်လီတဲစိလာ ဘၣ်သုၣ်သုၣ်နကအိၣ်ဒီး COVID-19 နုတကွာ်. မ့ၢ်သုနု, သီးထီၣ် တံကံးညာ်မဟာ မဲၣ်သုာ်တချုး တံအိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တာ်မၤစၢၤဟဲတုၤနုတကွာ်.

အိၣ်လီၤဖျိၣ်နသးဒီးပုၤအဂၤ ထံသိးဒီးတာ်ဆါကတီၢ်လာ လီၤကဝီၤတာ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဝံကျိၤဒုးသုၣ်ညါနုနုတကွာ်. ကဒီးတဘျီ, နက ဘၣ်အိၣ်လီၤဖျိၣ်နသးဒီးပုၤဂၤ ၁၄ သိးထီၣ်လာ နအိၣ်ဘူးဘၣ်ဒီးပုၤလာ အိၣ်ဒီး COVID-19 , မှတမာ် ဘၣ်လာ ကမျါဆူၣ်ချ့ပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဖၣ် တဲနုလုအဂၤအယံၤဘၣ်နုလီၤ. ပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဖၣ် ကဒုးသုၣ်ညါနုဖဲ နမၤကတါ နီၢ်ကစံတာ် အိၣ်လီၤဖျိၣ်သးအခါနုလီၤ.

တၢ်ဒီသဒၢအပတၢ်လၢ ပှၤဟ့ၣ်တၢ်ကွၢ်ထွဲဒီး ဟံၣ်ဖိယိဖိတဖၣ်အဂီၢ်

နမ့ၢ်အိၣ်သကိးဒီး ကွၢ်ထွဲပှၤလၢ အဘၣ်တၢ်ကွၢ်စ့ၣ်အိၣ်လၢ အိၣ်ဒီး COVID-19 န့ၣ်-

- မ့ၢ်သ့န့ၣ်, နတကြၢ်မ့ၢ်ပှၤကွၢ်ထွဲတၢ်ဖဲ နမ့ၢ်အိၣ်ဒီး တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်လၢ နကမၤန့ၢ် တၢ်ဆါလၢ အနးခိဖျိ တၢ်မၤန့ၢ် COVID-19 အယိၣ်န့ၣ်လီၤ. ပှၤလၢအိၣ်ဒီးတၢ်ဘၣ်ယိၣ်အိၣ်တဖၣ် ပှၤယုၣ်ဒီး ပှၤလၢအသးအိၣ် အနံၣ် ၆၀ ဆူ အဖိခိၣ်ဒီး ပှၤလၢအိၣ်ဒီး နီၢ်ခိၣ်ဂီၢ်တြိဆါလၢအစ့ၤ မ့တမ့ၢ် အိၣ်ဒီးတၢ်ဆါထၢ, ဒ်အမ့ၢ် သးတၢ်ဆါ, ပသိၣ် မ့တမ့ၢ် ကလုၢ်တၢ်ဆါထၢတဖၣ်, ဒီးတၢ်ဆိၣ်ဆါတၢ်ဆါတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဟံၣ်ပှၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ လၢအယံၤဒီးပှၤလၢ အိၣ်လီၤဖျိ ညံးဒီးပှၤဂၤတဖၣ်တက့ၢ်.
- ပှၤတမ့ၢ်တကြၢ်မ့ၢ်ဟံၣ်ဆူ ဟံၣ်နီၣ်တဂၤ မ့တမ့ၢ်ဘၣ်လၢ အဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်ပှၤအရ့ဒိၣ်လၢ ကဟ့ၣ်တၢ်ကွၢ်ထွဲဘၣ်အယိၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ဟံၣ်ဖိယိဖိအဂၤတဖၣ် ကြၢ်အိၣ်လၢ ဟံၣ်အဂၤတဖျၢၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်လီၤအဂၤတတီၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤကဲထီၣ်အသးမ့ၢ်တသ့ဘၣ်အယိၣ်, အဝဲသ့ၣ် ကြၢ်အိၣ်လၢ ဒၢးအဂၤတဖျၢၣ် မ့တမ့ၢ် အိၣ်ယံၤဒီးပှၤတဂၤန့ၣ် တသ့ဖဲအသ့အယံၤကတၢ်လီၤ. မ့ၢ်သ့, စူးကါနီၢ်ကစၢ်ဒ်ဝဲအတၢ်လုၢ်ထံဒၢးတၢ်ဟးလီၤတဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. နမ့ၢ်ဘၣ်နီၤလီၤစူးကါသကိးတၢ်လီၤတၢ်ကျဲအယိၣ်, မၤလီၤတၢ်လၢ ဒၢးဖဲန့ၣ်အိၣ်ဒီး ကလံၤန့ၣ်လီၤဟးထီၣ်တက့ၢ်. အိၣ်တၢ်အိၣ်လၢ ဒၢးလီၤဆိ မ့တမ့ၢ် တၢ်လီၤအဂၤ တတီၤတက့ၢ်.
- ပှၤလၢအိၣ်လီၤဖျိညံးဒီးပှၤအဂၤန့ၣ် ကၢးသိးနီၣ်ကးဘၢမဲၣ်ဖဲအအိၣ်ဘူးဒီးပှၤအဂၤတဖၣ်အခါန့ၣ်လီၤ. ပှၤကွၢ်ထွဲတၢ်ကြၢ် သိးဝဲ စုဖျၢၣ်တဖၣ်ဖဲ အဖိၣ်ပှၤလၢအိၣ်လီၤဖျိတဂၤအသ့ၣ်, အအ့ၣ်အဆိၣ်, မ့တမ့ၢ် နီၢ်ခိၣ်အထံအနိအဂၤတဖၣ်န့ၣ် လီၤ. ပှၤဟ့ၣ်တၢ်ကွၢ်ထွဲကဘၣ်သိးဝဲ တၢ်ကးဘၢမဲၣ်သ့ၣ်ဖဲအအိၣ်ဝဲတဒၢးယိၣ်ဒီး ပှၤလၢအအိၣ်လီၤဖျိညံးဒီးပှၤဂၤ အခါန့ၣ်လီၤ.
- မၤလီၤတၢ်လၢ နန့ၢ်ပၢ်ဒီးမၤစၢၤပှၤတဂၤန့ၣ်လၢ ကလုၢ်ပိာ်မၤထွဲပှၤလၢအဟ့ၣ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တၢ်ကွၢ်ထွဲအတၢ် န့ၣ်လီၤလၢကအိၣ်ကသံၣ်ကသိ ဒီးတၢ်ကွၢ်ထွဲအဂီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်. နကြၢ်မၤစၢၤ ပှၤတဂၤန့ၣ်လၢ ဂံၢ်ခိၣ်ထံးအတၢ်လိၣ်ဘၣ်တဖၣ်လၢ အိၣ်လၢဟံၣ်ပှၤဒီးဟ့ၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤလၢ ကလံၤပှၤတၢ်အိၣ် တၢ်အိၣ်တၢ်လိၣ်တၢ်လံး, ကသံၣ်လၢ ကသံၣ်သရၣ်န့ၣ်လီၤအိၣ်, ဒီးနီၢ်ကစၢ်တၢ်လိၣ်ဘၣ်အဂၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- သ့ကဆိၣ်န့ၣ်ဖဲအိၣ်ဖဲဒီးကဆိၣ်န့ၣ်ဒီး ဆးပှၣ်ဒီးထံအစ့ၤကတၢ် ၂၀ ဖဲးကိးတက့ၢ်. နစူးကါ တၢ်သ့ကဆိၣ်စုလၢ အိၣ်ဒီးအိၣ်(လ)ကိၣ်ဟိသံးစိထံဖဲဆးပှၣ်ဒီးထံမ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်အခါန့ၣ်တက့ၢ်. ဟးဆူးတၢ်ထိးဘၣ် နမဲၣ်ချ့, နါဒုဒီး ကိာ်ပှၤဒီး စုလၢနတသ့ဘၣ်အိၣ်တဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.
- နတကြၢ် နီၤလီၤစူးကါလီၤသး လိခိတဖၣ်, ထံအိၣ်ထံခူးတဖၣ်, ခူးတဖၣ်, သဘံၣ်လိခိတဖၣ်, တၢ်ထွဲသး, လီၤမဲၣ်ဒါတဖၣ်, အံၣ်လဲးထွဲနူး တၢ်ပိးတၢ်လိတဖၣ် (ဒ်အမ့ၢ်လိတဲမိ), မ့တမ့ၢ် တၢ်ပိးတၢ်လိအဂၤတဖၣ်ဒီး ပှၤလၢအဘၣ်တၢ်ကွၢ်စ့ၣ်အိၣ်လၢ COVID-19 အယိၣ်န့ၣ်ဘၣ်. ဖဲပှၤတဂၤစူးကါ တၢ်ပိးတၢ်လိ တဖၣ်အိၣ်ဖဲန့ၣ်, နကဘၣ်သ့စိ တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဂ့ၤဂ့ၤ (ကွၢ် “ဆျၢၣ်တၢ်ဆျၢၣ်တဖၣ်လီၤတၢ်လီၤဆဲး” လၢလၢ) တက့ၢ်.
- မၤကဆိၣ် တၢ်မဲၣ်ဖဲခိၣ်လၢ “တၢ်ထိးဘူးဘၣ်အိၣ်ဖဲအိၣ်ဖဲအိၣ်” တဖၣ်ခိးထၢၣ်, စီၤနီၤခိၣ်ဖိခိၣ်, ဝဲတြိအစုဖိၣ်တဖၣ်, တၢ်လုၢ်ထံလီၤ အတၢ်ပိးတၢ်လိ, တၢ်ဟးလီၤ, လိတဲမိ, နီၣ်ပိုၢ်စုတဖၣ်, ထဲးဘျးတဖၣ်, ဒီးစီၤနီၤခိၣ်လၢတၢ်ကပၤတဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.
  - ဖးတၢ်ကွဲးနီၣ်စးခိလၢအိၣ်လၢတၢ်မၤကဆိၣ်ပနံၣ်တဖၣ်အလီၤဒီးလုၢ်ပိာ်မၤထွဲတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတဖၣ်လၢတၢ် ဟ့ၣ်လီၤအိၣ်လၢ ပနံၣ်တၢ်ကွဲးနီၣ်စးခိအလီၤတက့ၢ်. တၢ်ကွဲးနီၣ်စးခိပှၤယုၣ်ဒီးတၢ်နီၣ်ကျဲတဖၣ် လၢတၢ်ပှၤဖျိး ဒီးတၢ်စူးကါ ပနံၣ်မၤကဆိၣ်တၢ် တုၤလီၤတီၤလီၤ လၢအပၣ်ယုၣ်ဒီး တၢ်ပလီၤဆိသးတဖၣ်လၢနကြၢ်မၤထွဲအိၣ် ဖဲတၢ်စူးကါပနံၣ်န့ၣ်လီၤ.
  - နစူးကါ က်ဟံၣ်ဝါအထံစၢ်စၢ် မ့တမ့ၢ် ကသံၣ်မၤသံတၢ်ဆါအယၢ်လၢတၢ်စူးကါအိၣ်လၢဟံၣ်ပှၤယိၣ်ပှၤလၢအိၣ်ဒီး တၢ်ကွဲးပျိုလၢအတဲဝဲ “EPA-အုၣ်ကိၤသး” န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ကမၤတၢ်အထံလၢဟံၣ်အဂီၢ်, ဖၢန့ၢ်လီၤက်ဟံၣ်ဝါ အထံစၢ်စၢ် လးဖးထံနီၣ်တၢ် ၁ နီၣ်တၢ်ဒီး တၢ်ထီၣ်ထံ (၄ ခူး) လွဲၣ်ပူတပူတက့ၢ်. လၢတၢ်ကစူးကါ အါအါအဂီၢ်, ဖၢန့ၢ်လီၤ ကသံၣ်ထံဒီသဒၢတၢ်ဆါ ၃ ခူးဆူ ထံ ၁ ကါလၣ် (၁၆ ခူး) တက့ၢ်. စူးကါက်ဟံၣ်ဝါ အထံလၢ တၢ်မၤအိၣ်သိသံၣ်ဘျဲကိးနံၤဒဲးဖဲ တၢ်ပှၤစူးကါအိၣ်ဖဲမ့ၢ်တသ့အခါန့ၣ်တက့ၢ်.
  - နမ့ၢ်စူးကါ လီၤမဲၣ်ဒၢးဒီးတၢ်ဟးလီၤဒၢးလီၤဆိအယိၣ်- မၤကဆိၣ်ဒဲးထဲလီၤကဝီၤဖဲ ပှၤလၢအိၣ်လီၤဖျိညံးဒီးပှၤဂၤ အိၣ်အကပၤဝဲဒီး ဖဲအလိၣ်ဘၣ်အခါ, ဒ်အမ့ၢ် ဖဲတၢ်လီၤဘၣ်အါအခါန့ၣ်တက့ၢ်. တၢ်အံၤကဲထီၣ်အသးမ့ၢ်တသ့ဘၣ်န့ၣ်, သိး နီၣ်ကျၢၢ်ဘၢမဲၣ်ဒီး အိၣ်ခိးတသ့ဖဲအသ့ယံၣ်ယံၣ်ဖဲ ပှၤလၢအိၣ်လီၤဖျိညံးဒီးပှၤဂၤစူးကါဝဲအလီၤခဲ တချုးဖဲက ဟံၣ်န့ၣ်မၤကဆိၣ်ဒီး စူးကါတၢ်ဟးလီၤန့ၣ်တက့ၢ်.
- ဆူၣ်တၢ်ဆူၣ်လီၤတၢ်လီၤဆဲးတက့ၢ်.
  - ထူးထီၣ်ကွၢ်တၢ်ကံးညာ် မ့တမ့ၢ် လီၤမဲၣ်ဒါလၢအအိၣ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်, နီၢ်ခိၣ်ပှၤအထံနိတဖၣ်, ဒီး/မ့တမ့ၢ် တၢ်ထံလၢအဖဲ ထီၣ်လၢနီၢ်ခိၣ်ကွၢ်ဂီၤပှၤ မ့တမ့ၢ် တၢ်အုၣ်တၢ်ဆိၣ်တဖၣ် တဘျီယိတက့ၢ်.
  - တဘၣ်တရူၤတပျၢၣ်တပျၢၣ်တၢ်ဆျၢၣ်တဖၣ်တက့ၢ်.

- ဖျိပ်စုဖျိပ်တဖန်ဖဲနဖိပ်တံပိးတံလီလၢ အဘၣ်အာတဖၣ်ဒီး သ့နစုတဘျီယံဖဲ နဘၣ်လီၤကွံာ်စုဖျိပ်ဝံၤအလီၢ်ခံန့ၣ်တက့ၢ်.
- ဖးတံနဲၣ်ကျဲအပိာ်ထွဲထီၣ်အခံတဖၣ်
လၢအဘၣ်ယးဒီးတံဆူၣ်တံကူတံသီး မ့တမ့ၢ် တံကူတံသီးဒီးဆးပွၣ်အကလုာ်တဖၣ်တက့ၢ်. အါတက့ၢ်, ဆူ
ၣ်ဒီးမၤယုအီၤဒီးထံကလၢၤ
လၢတံဟ့ၣ်က့ၣ်ဟ့ၣ်ဖးအီၤဒ်အိၣ်လၢတံကွဲးနီၣ်စးခိလၢ အိၣ်ဖဲတံကူတံကၤအလီၤန့ၣ်တက့ၢ်.
- စူးကါတံတပိုင်အဒါလၢ တံရဲၣ်လီၤအီၤန့ၣ်တက့ၢ်. ပာ်လီၤ စုဖျိပ်လၢတံစူးကါအီၤတဘျီအဂီၢ်ဒီး တံဖိတံလံၤလၢအဘၣ်အာအ
ဂၤတဖၣ်လၢ တံတပိုင်ဒါလၢ တံရဲၣ်လီၤအီၤအပူၤတက့ၢ်. စူးကါစုဖျိပ်ဖဲ နထူးကွံာ်တယၣ်ဒါတဖၣ်ဒီး သ့စုတဘျီယံတက့ၢ်.
- ကွံာ်စုၣ်ပုၤလၢ အအိၣ်လီၤဖျိပ်အသးအတံဆါကွံာ်ပနီၣ်တဖၣ်တက့ၢ်. အဝဲသ့ၣ်အတံကီၢ်မ့ၢ်ထီၣ် (တံကီၢ်မ့ၢ်အါန့ၢ် ၁၀၀.၄ ဒံၢ်ကရံၣ်), တ
ၢ်သီထီၣ်သီလီၤ တံဆါကွံာ်ပနီၣ်တဖၣ် မ့တမ့ၢ် တံကသါတလၢသါတဖၣ်အယံ, ကိးပုၤလၢအဟ့ၣ်န့ၣ် တံအိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တံကွံာ်ထွဲဒီး
ဝဲဘၣ်အီၤလၢ ပုၤတဂၤအံၤ ဘၣ်တံကွံာ်စုၣ်အီၤလၢ COVID-19 န့ၣ်တက့ၢ်. တံအံၤကမၤစၢၤပုၤဟ့ၣ်
တံအိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တံကွံာ်ထွဲ အဝဲဒါလၢ ကမၤတံမၤပတီၢ်တဖၣ်လၢ ကဒိသဒါပုၤအဂၤဒ်သီးအသ့တဘၣ်ကံဒီးတံဆါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ကွံာ်ထွဲမၤနီၣ် နကစၢ်ဒ်န့ၣ်အတံအိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တက့ၢ်. ထီၣ်နတံကီၢ်တနံၤတဘျီတက့ၢ်. ကွံာ်စုၣ်နတံဆါကွံာ်ပနီၣ်တဖၣ်လၢ
အပၣ်ယုာ်ဒီး တံကီၢ်ထီၣ် (အါန့ၢ် ၁၀၀.၄ ဒံၢ်ကရံၣ်), တံကူး, တံကသါကီခဲ, တံကသါတလၢသါ, တံကီၢ်ထီၣ်, ယုာ်ညၣ်
တကံတကး, ကိာ်ယုာ်ဘိဆါ မ့တမ့ၢ် အိၣ်တံအရီၢ်တအိၣ် မ့တမ့ၢ် နၢတံအစိတန့ၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. **နၤ မ့တမ့ၢ် ပုၤတဂၤလၢလံာ်
လၢ အိၣ်လၢနဟံၣ် မ့ၢ်အိၣ်ထီၣ်ဒီး တံဆါကွံာ်ဂီၢ်တဖၣ်တမံၤမံၤအယံ, ဆဲးကျိး နပုၤဟ့ၣ်တံအိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တံကွံာ်ထွဲတဘျီ
ယံတက့ၢ်.**
- နမ့ၢ်အိၣ်အါထီၣ်ဒီး တံသံကွံာ်အယံ တဲသကိးဒီးပုၤလၢအဟ့ၣ်န့ၣ်တံအိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တံကွံာ်ထွဲ မ့တမ့ၢ် နလီၤကဝီၤဆူၣ်ချ့ဝဲၤ
ကျိၤန့ၣ်တက့ၢ်.

သ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်လၢ နလီၤကဝီၤတံအိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အပုၤစၢၤစးတဖၣ် အိၣ်လၢကမၤစၢၤန့ၣ်ဖဲ နမ့ၢ်အိၣ်ဒီး တံသံကွံာ် မ့တမ့ၢ် တံဘၣ်ယိၣ်
တဖၣ်အခါန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ် နကအဲၣ်ဒီးလဲၤကွံာ် Kentucky Department for Public Health အပုၤယံၤသန့, မ့တမ့ၢ် နကိး
ပုၤလီၤတံစိသ့ဖဲ COVID-19 Hotline (800) 722-5725 သ့လီၤ. လၢနကမၤန့ၢ်အါထီၣ် တံဂ့ၢ်တံကျိၤဘၣ်ယး COVID-19 အဂီၢ်,
လဲၤကွံာ်ဖဲ [kycovid.19.ky.gov](https://www.ky.gov/covid-19).

တံဘျူးဒိၣ်မးလၢ နမၤနမ့ၢ်နဒါလၢ နကွံာ်လီၤနတံအိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အဂီၢ်ဒီး လၢနကမၤစၢၤတံလၢ ကဒိသဒါတံရၢလီၤ
COVID-19 ဆူၣ်အါတက့ၢ်.